

van niets gerept zijn. Maar zoo is het niet. De Heilige Schrift spreekt over de zaligheid der ziel onmiddellijk na den dood zelfs zeer weinig, en spreekt daarentegen veel en breedvoerig over de dingen die aan het einde komen zullen.

Dit heeft hierin zijn oorzaak, dat de Heilige Schrift ons afeert, schier uitsluitend over en om ons zelf te denken, en er ons toe nopen wil om alle dingen in verband met Gods eere te bezien.

Nu heeft God deze wereld geschapen. In die wereld en in dit heelal is opstand tegen zijn majesteit uitgebroken. En deswege is nu de hoofdvraag voor den eindloop niet, of hij er bij behouden wordt, maar of God Almachtig ten leste over elken tegenstand en opstand zal triomferen.

Die wereld is zijn Schepping, die van Hem afviel. En daarom is het de capitale vraag, of God de Heere weer over dit zijn scheep zal triomferen zal, en de eere van zijn wereld zal hebben of niet.

Alzoo lief heeft God de wereld gehad dat Hij zijn eeniggeboren Zoon aan haar gegeven heeft; maar die wereld heeft dien Zoon van zijn welbehagen aan het kruis geslagen en gedood. Vandaar de hoofdvraag: Moet dit zoo blijven? Of wel, komt eens de ure, dat God de Heere, die zijn Zoon aan die wereld schonk, ook de eere van dien Zoon over de wereld zal doen uitbreken.

Hard is de strijd die tusschen het geslacht dat God vreest en dat Hem niet vreest om den wille van den Zoon in de wereld gestreden wordt.

En gedurig schijnt het alsof de wereld de sterkere is, en het volk des Heeren onderligt. En daarom is het hoofdvraag of dit zoo blijven zal, dan wel of eens de dag en het uur komt, waarop men weer zien zal het onderscheid tusschen dien die God vreest en dien die Hem loochent in zijn hart.

Zalig, is er uitgeroepen, zijn de zachtmoedigen, want zij zullen het aardrijk beerven, en bij duizenden zijn de zachtmoedigen des Heeren op het schavot omgebracht en is het martelaarslot hun deel geworden. Vraag daarom, moet dit zoo blijven, of zal God de Heere zijn rechtvaardigen wreken en hen redden van dien smaad?

Op deze vragen, en op deze vragen alleen komt het aan. En overmits nu juist deze vragen zich persoonlijk concentreeren in de vraag, of uw lichaam, dat God schiep, terecht komt dan wel prooi der ontbinding blijft, daarom juist leidt de Belijdenis dit stuk der waarheid in met den juichtoon, dat er *Wederopstanding is des vleesches*.

KUYPER.

„Den kop vermorzelen“!

En ik zal vriendschap zetten tusschen u en tusschen deze vrouw, en tusschen uw zaad en tusschen haar zaad: dat zal u den kop vermorzelen, en zij zal het de verzen vermorzelen.
Gen. 3: 15.

Satan neemt in de Schrift het beeld aan van een slang, die u achteropsluip, schuiflend u nakomt, en u van achteren in den hiel steekt met haar giftigen tand.

Dat is de sluwe list van het verraderlijke belagen. U worden, doodelijk wonden, eer ge op verweer verdacht kunt zijn.

En daartegenover staat nu Christus, die recht op Satan afkomt, hem opzoekt, in het front aangrijpt en hem zulk een doodelijken slag op den kop toebrengt, dat de vernietigde slang haar gekronkelde lijf ten doode uitstrekt en verstijft.

Naar recht zou Sion verlost worden, niet door list of sluwheid. En daar nu het ondankbare en roekeloze menschenkind zich eenmaal aan Satan in de armen had geworpen, zoo de Middelaar in zijn verlossingswerk zelfs het recht, zij het ook het duivelsche recht van die slang eeren. Hij zou Satan niet van achteren op den staart trappen, maar recht in den aanloop den kop verpletteren, tot Satan zelf ten leste erkennen moest, dat hij in wettigen kamp overwonnen was door onzen God!

Daarom schuilt de Middelaar niet voor den Satan weg. Maar als hij gedoopt is in de Jordaan, wordt hij terstond door den Heiligen Geest zelve in de woestijn uitgeleid, met het uitgesproken doel om verzoekt te worden van den Duivel.

Als het op die verzoeking aankomt, slaat de Middelaar Satan niet met goddelijke overmacht terug, maar worstelt met den Boose naar strijdrecht. Wapen tegen wapen. Schrift tegen Schrift. Tot eindelijk Satan het met dat heilig wapen afgest, en van hem wijkt voor een tijd.

Als daarna Satan onder de jongeren van Jezus woeden gaat, valt Jezus in Petrus den Satan nogmaals met open vizier aan. Als hij weet dat Satan in Judas zal varen, ontrekt hij zich niet, maar reikt Judas nog de laatste bete. En als het eindelijk op Gethsemane en Golgatha aangaat, is de worsteling en beroering zijner ziele wel boven alle beschrijving ontzettend, maar toch gaat hij ook in die beslissende ure dien Drinkbeker en dien Overste der wereld moedig tegen.

Hij was gekomen om de werken van den Duivel te verbreken, en hij brak zijn macht, en strijdt nog van uit den Hooge om zijn kerk niet door de poorten der hel te doen overweldigen. Ja, eens komt de dag, dat hij met al zijn heiligen de laatste worsteling tegen Satan en zijn dienaren zal aandoenen, om dan in het eind den Satan voor eenwig in den afgrond te werpen, tot hij niet verpletten kop neerligt op den bodem der hel.

De kop van Satan moet verplet. Van kop is hier sprake, omdat de Satan als slang, en dus in diergestalte, optreedt. Maar in den grondtekst staat het gewone woord *hoofd*. En al is Satan nu in persoon onlachelijk en al heeft hij dus noch kop noch hoofd, toch is duidelijk wat dit „hoofd“ hier zeggen wil. Ons hoofd is de zetel van ons bewustzijn. Uit de hersenen komen de overleggingen en de gedachten

Wel in verband met de opwellingen uit het hart; maar toch eerst in het hoofd nemen ze den vorm van overleggingen, beramingen en aanslagen aan.

In Satans kop was de boze toelag beraamd. Uit zijn kop was de leugen voortgekomen, die tegen de waarheid vijandig optrad. Met zijn kop zwol hij op in hoovaardij om God zelf naar de kroon te steken.

Daarom moet Satan op den kop getrap. Omdat hij de vader der leugen is, moet de Middelaar hem verpletteren door de waarheid.

En zoo komt ook de Middelaar, om tegenover het gebroeders van Satans leugen en de verzinsels zijner boze raadselagen, de heilige, reine, zuivere, hemelsche waarheid over te stellen, en te verhalen van het Goddelijk besluit.

Zeg dus niet, dat de „waarheid“ er minder toe doet; dat het eerst en meer en duurzaam alleen op „heiligheid“ aankomt; en dat zulk een Zaligmaker ons genoegzaam is, die ons wonderbaar een heiliger zin en heiliger leven instort.

Dit is Gods ordinaantien omkeeren. Omkeeren heet de heilsorde. Omkeeren het schriklijk verloop der historie.

Nem neen, uit den kop van Satan, door leugen, is de zonde in de wereld gekomen, en alleen uit het Hoofd van den Middelaar, door de waarheid, kan de macht in de wereld ingaan, die Satans macht verbreekt.

In de woestijn worstelt de Middelaar met Satan door het Woord.

Dat Woord is een hamer die de steenrotsen te pletter slaat. Het tweesnijdend zwaard dat tusschen het merg en de saamvoegsels indringt. Altoos gaat het Woord voorop.

En natuurlijk dan komt er uit de waarheid „heiligheid“, gelijk er uit de leugen „zonde“ gegeneerd werd.

Maar Satan kan niet anders bezwijken, of hij moet door hem, die de Waarheid is, getrap op den kop.

Waak daarom niet enkel over uw hart, maar ook over uw hoofd.

Ook op wat ge denkt, wat ge geloofd, wat uw overtuiging, wat uw belijdenis is, komt het aan. Komt het aan bij u, en ook bij heel de kerke Gods. Ook op onze scholen. En ook in de opvoeding van het huisgezin.

Gedachten hebben we toch, en ook het opkomend geslacht heeft toch begrippen en denkbeelden, waartoe het leeft.

Zorgt gij nu niet dat de gezonde denkbeelden, zuivere begrippen en ware voorstellingen krijgen, heusch, dan zorgt Satan wel, dat hij uit het boze hart en uit de boze wereld, er ongezonde denkbeelden, onzuivere begrippen en onware voorstellingen indraagt. En daar teert dan uw eigen ziel, daar teert de ziel uwer kinderen, daar teert uw land en volk op en het einde is, dat Satan een ontzettende macht terug krijgt, waar een bijlopende catechisatie of bijkomende kerkgang, of zoo weinig tegen vermag.

We hebben den strijd met den kop van Satan; met zijn leugenachtige influisteringen, met zijn schijnsoone voorspiegelingen, met zijn kiemen van zondige gedachten, die hij in ons uitzaait.

En daarom riep Jezus: „De Waarheid zal u vrijmaken.“ Elke drop waarheid die in u indringt, is een tegengif tegen wat uit Satans kop in u sloop. Elke ware, zuivere voorstelling is een macht, om weer een band van Satan te verbreken.

o, Satan kent de macht der blanke, zuivere, gezonde Waarheid wel, en daarom is hij alle eeuwen door op niets zoo uit geweest, als om de Waarheid in de kerk, in den zin der geloovigen en in de opvoeding van het komend geslacht, door allerlei ketterij te vervalschen. Ketterische waarheid is nog wel waarheid, maar als een leeuw dien men de tanden uitbraak. Ze is machteloos, en door haar valsche bijmengsel doet ze kwaad.

Geen leertucht in uw kerk; geen leertucht in uw opvoeding; geen leertucht over u zelf, zoo wil Satan het, o, zoo gaarne. Daar groeit daar tiert zijn macht in. Want dwaling was alle eeuwen door de vruchtbare moeder van ongelooft, afval en zedenbederf.

En daarom roept Christus u op, om met hem, in zijn strijd en worsteling deelgenoot, hij dat verpletteren van den kop van Satan mee te worstelen.

Hij verplet Satans kop, maar de kopjes der demonen, die op allerlei manier in onhart en leven insluipen, en het gif spuwen van hun onwaarsachtig woord, moet gij met en onder hem bestrijden.

Want waarlijk het baat u niet, of ge al het zedelijk kwaad op alle wijs verfoeit en op alle manier brandmerkt.

Het demonische is een macht, die evenals de slang uit de fabel, altoos weer aangroeit, zoolang de kop niet gevonden en verpletterd is.

En zoo is het ook in uw hart en in het hart uwer kinderen.

Geen strijd baat noch treft doel, zoolang de kop van den demon in uw hart niet aangegepen en vermorzeld is.

Eerst als de kop verplet is, is het met de macht van den demon uit.

En daarom vangt alle overwinning met geloof aan en blijft van het geloof uitgaan; want geloof dat is juist den kop van u slingers en aan de waarheid die in Christus is, tegenover de leugen van den kop van den demon in u geuigenis geven.

KUYPER.

Amsterdam, 29 Maart 1889.

Gelijk elk geloovige toestemt, is Christus aan de kerk tot een Hoofd gegeven. Zelfs is hem om dit regiment over de kerk te kunnen uitvoeren van den Heere alle macht gegeven in den hemel en op de aarde.

Hieruit volgt rechtstreeks, dat in de kerk van Christus allen onder onderscheid, hetzij particulieren, hetzij bijzondere ambtsdragers, zijn onderdanen zijn.

Als onderdanen hebben derhalve alle particulieren en bijzondere ambtsdragers hem te gehoorzamen, en met name ophet terrein der kerk zich naar zijn wil en wet te gedragen.

Nu rijst de vraag, heeft Christus voor dit zijn kerkregiment zijn wil en wet geopenbaard, al dan niet?

Ook op deze vraag antwoordt al wie een kind van God is: Ja, Christus heeft wel terdege zijn wil en wet geopenbaard t. w. in zijn Woord of bepaald gezegd in de Heilige Schrift.

Bij alle kerkelijke handeling is derhalve,

volgens den plicht als onderdaan, elk ambtsdrager en elk particulier in de kerk gehouden, zich naar deze wet des Heeren te gedragen, en is in zijn Koninkrijk van nul en geener waarde, elke kerkelijke handeling die niet zijn Woord strijdt.

Met name de ambtsdragers hebben slechts in zooverre ambtelijk recht en ambtelijke macht in de kerk, als ze de koninklijke autoriteit van dat Woord erkennen, er hun besluiten naar inrichten, en door hun handelingen er uitvoering aan geven.

Daarentegen verkeert in kerkelijken opstand tegen den Koning der kerk elk ambtsdrager, en dus ook elk kerkelijk College, dat niet met dit Woord rekent of er tegen in handelt.

Deze kerkelijke opstand nu kan of principieel of accidenteel zijn, d. w. z. ze kan opstand in het beginsel zelf, of slechts opstand op een bepaald punt zijn.

Principieel is deze kerkelijke opstand aanwezig, zoodra een ambtsdrager, of een College van ambtsdragers, weigert de autoriteit van het Woord als enige macht ter beslissing te berigen en aan te wenden.

Accidenteel is deze kerkelijke opstand, zoo eenig ambtsdrager, of eenig College van ambtsdragers, wel in het algemeen dit Woord als enige autoriteit erkent, maar op een bepaald punt er tegen ingaat, en na er op gewezen te zijn, weigert voor de autoriteit van dit Woord te zwichten.

Opstand, niet afwijking of vergissing. Immers bij onwilkeurige afwijking of vergissing blijft aanstonds de bereidwilligheid om zich uit het Woord te laten overtuigen en zich daarnaar te conformeren.

Hieruit nu blijkt, dat in principieelen opstand tegen Christus als Hoofd der kerk zijn, de Synode der „Ned. Herv. Kerk“, en haar onderhebbende Besturen.

Immers de Synode bestrijdt dat de autoriteit van Gods Woord beslissen moet; betwist dat Christus het regiment over zijn kerk voert; en weigert zich met onderdanigheid aan zijn wil en wet te onderwerpen.

Aan dezen principieelen opstand van de Synode tegen den Heere staan medeschuldig allen, die haar steunen, 't zij lijdelijk door te zwijgen en voor haar te zwichten, 't zij handelend door voor haar gezag op te komen en er mee te rekenen.

Maar ook accidenteel in opstand tegen den Heere staan alle ambtsdragers en kerkeraden in dit Genootschap, die wel in het algemeen Gods Woord als hoogste autoriteit en Christus in zijn regiment erkennen, maar op het bepaalde punt van den Dienst des Woords en der Sacramenten, weigeren zich naar dat Woord te gedragen, uit vrees van conflict met de Synode en verlies van kerkelijk goet.

Op dat punt toch vergissen zij zich niet en wijken ze niet onbewust af, maar ze praten hun afwijking goed, en weigeren te voldoen aan den eisch der geloovigen, dat ze zich naar Gods Woord conformeren zullen.

Bij opstand nu tegen den Koning is het plicht van elk getrouw onderdaan, om te breken met de muiterij en voor den Koning op te komen.

En zoo ook is het thans plicht en roeping van alle geloovige en getrouwe onderdanen van Koning Jezus, om ziende den principieelen opstand tegen Koning Jezus van de Synode en de hoogere Besturen, en ziende den accidentelen opstand van de orthodoxe kerkeraden, deze eerst te vermanen, daarna zich van hun muiterij af te scheiden, en tegen hen voor hun Koning op te komen, in gehoorzaamheid aan zijn Woord.

Van meer dan ééne zijde is men opgekomen tegen onze voorstelling dat de Synode van Dordrecht in 1618/19 het vraagstuk, tusschen de Supralapsarij en Infralapsarij in geschil, niet heeft opgelost.

Als tegenbewijs voerde men aan: 1° onderscheidene uitdrukkingen uit de Canones van Dordt, waarin de voorwerpen der verkiezing als gevallen en dood in schuld en zonde voorkomen, en vooral 2° de verklaring van professor Gomarus in de 107e zitting der Dordsche Synode.

Toch berust deze tegenspraak op eene vergissing.

Bestit heeft de Synode alleet die geschilden, die zij thetisch en anti-theetisch uitgemaakt heeft; en hieronder behoort dit geschil niet.

Wel spreekt de Synode op meer dan ééne plaats in termen en bewoordingen, die voor de Infralapsarij genoegzaam en voor de Supralapsarij onvoldoende waren; maar in tegenstelling heeft de Synode niet gesproken.

En wat Gomarus betreft. Hij verklaarde op de 107e zitting niet, dat hij de stelling van zijn mede-gedeputeerden weersprak, maar dat ze hem niet ver genoeg gingen. Er staat tocht: „D. Gomarus betuygde openlijk dat ook hij hun oordeel in alles toestont, uitgenomen de artikel van het voorwerp der praedestinatie ofte hoe God den mensche aangemerkt heeft in 'tverkiezen, 't welk hij meende dat ghestelt moest worden, niet alleentlicke de mensche gevallen, maar dat ook de mensche voor den val in de praedestinatie van Godt aenghemerct zij.“

Hij zegt dus niet, dat hij hun gevoelen verwerpt, maar alleen, dat ze in de zaak niet aan Gods Woord, maar aan de uitspraak der filosofie ontleend.

Diensvolgens is ook hun oordeel over het verleden een heel ander. Met wat nu bestaat, zijn ze niet bijster ingenomen; maar met wat vroeger bestond nog veel minder. Zij zien in de ongeschiktheid en ongerijkelijkheden van het heden volstrekt geen *deformatie*, maar slechts nog onvoltooid *ontwikkeling*. Hun grieve is juist dat we niet snel genoeg van dat verleden

De zaak is dus deze, dat de Synode dit probleem niet besliste, maar zoo uitdrukte, dat de Infralapsarij met den tekst *geheel* vrede konden nemen, maar de Supralapsarij slechts om het uitblijven der tegenstelling, in zooverre de Canon h. i. niet genoeg zei.

Theorieën van kerkzuivering.

III.

Al heeft niemand op dit oogenblik met onze Gereformeerde kerkelijke toestanden vrede, en al is elke groep op wijziging bedacht, toch bedoelt niet elke groep *Reformatie*.

Immers, en hier lette men wel op, *Reformatie* is niet maar den bestaanden kerkvorm wijzigen, maar beteekent zeer bepaaldelijk: teruggaan op den zuiverder kerkvorm, waarvan men door verbastering afweekt.

Dit sluit het denkbeeld van kerkelijke ontwikkeling, naar den eisch der tijdsomstandigheden en bij meerder licht des Geestes, daarom volstrekt niet uit.

Te groeien, en onder het opgroeien meer gezet van vorm, meer afgerond van gestalte te worden, is heel iets anders dan een uitwas op den rug te krijgen, een been scheef te zien trekken, of een arm te zien verkrommen.

En gelijk nu een zorgvuldig ouderpaar zeer goed het onderscheid merkt tusschen hetgeen bij hun kind *groeien* en *misvormd* worden, is, en alleen in het laatste geval een arts te hulp roept, zoo ook is het hier.

Ook de kerk moet, hoe ouder in jaren ze wordt, te rijker de weelde harer vormen kloek en krachtig openbaren. Maar geheel hiervan onderscheiden is alle ontaarding en verbastering van haar vorm. En ook haar is het zeer goed aan te zien, of eenige verandering in haar verschijning het nuttig en noodzakelijk gevolg is van haar uitgroei; dan wel of men te doen heeft met iets dat scheef en krom trok en bezig is haar gestalte in waangestalte om te zetten.

Welnu, alleen in dit laatste geval komt *Reformatie* te pas.

En zulk een *Reformatie* is dan altoos een poging, om, zoo mogelijk het scheeve en kromme weer recht te buigen, elke uitwas te doen verdwijnen, en het ingekrompene en verschrompelde weer in frischen, degen, kloeken vorm te herstellen.

In elke *Reformatie* ligt dus de erkenning dat men staat voor een geval van *Deformatie*. En alle *Deformatie* sluit in zich, dat het vroeger *beter* is geweest.

Beter, niet in dien zin, alsof ooit de kerk volkomen en zonder rimpel ware ge; maar *vergelijkenderwijs* beter. Zoo dat de scheefheden, kromheden en verrekkingen niet zoo sterk uitkwamen.

En door en achter dat *beter* glauert men dan door tot het model en oorspronkelijk bestek, dat in Gods Woord ons voor den vorm van alle kerk geboden ligt; en zoekt, in de lijn van dit *beter*, op dat oorspronkelijk van God gegeven bestek terug te gaan.

Bedoelde *Reformatie* uitsluitend *herstel* van den vroegeren kerkvorm, zoo stond ze gelijk met *restitutatie*. Twee pogingen die wel te onderscheiden zijn. Hij toch die *restitutatie* vergeet 1°, dat er ook ontwikkeling van den kerkvorm naar den eisch der tijden moet zijn; en 2°, dat in den vorm zelf, dien hij repositieeren wil, reeds de oorzaken scholen, waaruit het bederf is voortgekomen. Zoodat hij op zijn vingers kan narekenen, dat, al kon hij het oude geheel herstellen, uit dit oude altoos weer dezelfde droeve gevolgen zouden uitbotten.

Dit is het oordeel dat noodzakelijk over alle *restitutatie* gaat, en meer dan één, die ook in onze dagen, schier rabbinistisch, bij de ouden ter school gaat en in kopieeren van wat zij deden en leerden zijn hoogste ideaal zoekt, mag wel bedenken, dat hij, van *reformatie* gewagende, aan niets dan *restitutatie* bezig is.

Neen, *Reformatie* is en wil heel iets anders. Ten eerste doordien zij vat en voelt, dat de weg niet achterwaarts, maar vooruit ligt. Ten tweede, doordat ze nooit in het *beter* verleden, maar alleen in Gods Woord haar grond bestek vindt. En ten derde, doordien ze in het *beter* verleden terdege onderscheidt tusschen hetgeen daarin vrucht van *beter* inzicht, en oorzaken van het later gekomen *bederf* was.

Reeds hieruit echter volgt, dat er van *Reformatie* alleen bij hen sprake kan zijn, die erkennen en belijden, 1°, dat in Gods Woord het bestek voor de kerke Gods geboden is, en voorts 2°, erkennen dat het verleden deels beter dan het tegenwoordige, deels de oorzaak van het huidige kwaad was.

Hieruit blijkt reeds, dat noch de *Modernen* noch de *Groningers* aan eenige *Reformatie*, hoegenaamd ook de hand kunnen slaan. Immers ook zij hebben tegen de bestaande toestanden wel hun bedenkingen. Ook zij willen wel veel anders hebben. Maar in steb van het *ontkerken* der kerk tegen te gaan, is hun toelag juist, om de secularisatie der kerk steeds verder door te drijven.

Zij erkennen „de Heilige Schrift“ niet als „Gods Woord.“ Het bestek en ideaal waarop zij aansturen, is door hen dan ook niet aan Gods Woord, maar aan de uitspraak der filosofie ontleend.

Diensvolgens is ook hun oordeel over het verleden een heel ander. Met wat nu bestaat, zijn ze niet bijster ingenomen; maar met wat vroeger bestond nog veel minder. Zij zien in de ongeschiktheid en ongerijkelijkheden van het heden volstrekt geen *deformatie*, maar slechts nog onvoltooid *ontwikkeling*. Hun grieve is juist dat we niet snel genoeg van dat verleden

wegreizen. Gij vindt dat er op het schouderblad zich een bult vormt, maar zij oordeelen, dat deze uitwas normale overgang naar schooner lichaamsvorm is. Gij zegt, dat het linkerbeen scheef trekt, maar zij oordeelen, dat deze afwijkende positie van het been in de heupholte juist op harmonischen vorm uitloopt. Tusschen u en hen is dus geen vergelijk mogelijk. Wat gij wilt doen, willen zij juist behouden, en er het proces van laten doorwerken; ja, zoo mogelijk verhaasten. Minder wereldgelijkvormig is uw roepen, hoe eer hoe liever *ganschelijk* der wereld gelijk gemaakt, is hun betuiging. En dies kan er bij hen van *Reformatie* geen sprake zijn. Al wat zij kunnen, is verder *deformeren*. En ook waar goede woorden door hen gesproken worden tegen allerlei misbruik, voor allerlei geschonden recht en met name tegen slapsheden van zeden, toch blijven ze op het stuk der *religie* en der kerk lijnrecht tegen u overstaan.

Wijzigen, vervormen, anders maken willen ze het wel. Maar „reformeeren“ niet.

Moelijker is de vraag, of men bij de *Ethischen* met recht van poging tot *Reformatie* spreken kan; althans zoo we deze groep in engeren zin nemen, en van de Irenischen onderscheiden.

Natuurlijk zijn de *Ethischen*, op enkele uitzonderingen na, heel andere personen dan de *Modernen* of *Groningers*. Voor den *Ethische* van nobeler zin is en de Heilige Schrift en de Christus én de kerk in den kring van zijn heiligheden opgenomen. Hij leeft in het mysterie, en erkent dat ook het hier bedoeld terrein met den dauw van het mysterie overdroppen is. Menig *Ethische* knielt voor zijn Heiland neer en roept met Thomas: „Mijn Heere en mijn God!“ Het Sacrament is hem niet maar doode vorm, maar wezenlijkheid. De Schrift is hem het boek zijner religie. En, misge niet te nauw bepaalt, is ook de kerk van Christus voor hem een heilige gedachte.

Ge doet dus onrecht, zoo ge u de *Ethischen* voorstelt, als onverschillig voor het leven Gods. Integendeel dat zoeken ze met u; dat zoeken ze evenals gij in de mystieke gemeenschap met den Christus. Van een opgaan in de wereld willen ze niets weten.

Zoolang ge dan ook met de personen der *Ethischen* te doen hebt, vindt ge in den regel aansluiting aan uw eigen vroom besef. Ge kunt met hen bidden; met hen aanzitten aan den Disch des Heeren; roerend schoone, teedere woorden over het Kruis van Christus van hun lippen opvangen. Kortom, ge besef, bij de nobeler *Ethischen* althans, terstond, dat er tusschen u en hen wel terdege „religieuze gemeenschap“ bestaat.

Ware er dus sprake van *Reformatie* van het persoonlijk leven, dan zou ongetwijfeld ook aan hen het recht op *Reformatie* zijn toe te kennen. Wat het persoonlijk leven aangaat is hun ideaal van het *nue* niet zoo ver afwijkend.

Maar zoo staat de zaak niet. We handelen thans over *Kerkzuivering*. *Reformatie* is een woord, dat door de historie opjkt is als wegneming van het bedorvene uit de Kerk als Kerk. In de 16^e eeuw greep *Kerkzuivering* plaats.

Om te beoordeelen, of de *Ethischen* als zoodanig aan de *Reformatie* kunnen medewerken, moet ge dus onderzoeken, of thoe ze *persoonlijk* staan, maar wat hun streven en bedoelen ten opzichte van de Kerk is.

En, komt ge daarop, o, dan blijkt spoedig, dat eengelijk *Kerkreformatie* ook bij hen niet denkbaar is.

Reeds terstond niet om de positie, die ze tegenover de Heilige Schrift innemen.

Immers ze eeren die Schrift wel en stellen haar wel zeer hoog, maar niet als een Schrift, waarin met goddelijke gewisheid het bestek voor de Kerke Gods ligt aangegeven. Ook over de Kerk vinden ze in de Schrift wel uitspraken van Mozes en de profeten, van Jezus en zijn apostelen.

Maar voorerst is het voor hen verre van zeker, of deze uitspraken metterdaad zóó en in dien vorm van Mozes en de profeten, van Jezus en de apostelen herkomstig zijn. En ook voor zoover ze dit niet weten, maar onderstellen willen, hebben noch de woorden van Mozes en de profeten noch die der apostelen voor hen volstrekt gezag. En waar ze bij Jezus dit gezag wel erkennen, maken ze toch ook bij hem nog de exceptie, dat Jezus zulke uitspraken niet bedoeld heeft als architectonisch scherp geteekende lijnen maar meer als gesticuleerde lijnen, die ongeveer bepalen in welken geest we te handelen hebben. Waar dan nog bij komt, dat het gezag der Schrift voor hen wel geldt wat aangaat den diepen *geestelijken* achtergrond van het religieuze, maar niet wat betreft de *uitwendige opreding* van de Kerk in het leven. Gevolg waarvan is, dat zij zichzelf een Kerk-ideaal vormen, buiten de Heilige Schrift om, dat bij Rottend eindigt met in den staat op te gaan; bij Gunning neerkomt op een vrije religieuze gemeenschap, waarin een ieder binnentreedt, die er zelf geen bezwaar in ziet; en dies voorts bij alle *Ethischen* een pantheïstisch proces doorloopt, wisselende naar de wisselende toestanden in de ontwikkeling der wereld.

Vandaar dan ook dat in de tweede plaats het huidige hun geen *deformatie* van beter toeschijnt, maar een noodzakelijk te doorloopen fase in het levensproces. H. i. was het vroeger volstrekt niet *beter*, maar *er slechter*. Het is duidelijk hunnerzijds uitgesproken: De belijdeniskerk der *Reformatie* was een fout. Die moet niet terugverlangd, maar met eere begraven worden.

Al zouden ze dan ook persoonlijk niets liever wenschen, dan dat een legelijk in de Kerk den Christus beled en eerde en uit warme sympathie voor de heilige mysteriën de gemeenschap der heiligen zocht,

toch kom (en daarop ze scharen Modernen staan, des kerk te z

Ge mo men tege ook geen als Dr. G stel van d der kerke, beuren, d uw eigen den nobel spreekt w

blike het dat Dr. Modernen mogelijk belijders; Belijdenis, maken v seeren.

Onze o zijn, dan biedwaard persoonlijk ook hun formatie kwam zij

Ook b gen, niet Zegevie van Christ door God

Ons w vraagd, e in versch het recht het heilig Mogen

opmerking ge reeds die ook steld over

Alsmee ging van aan de le

We zijn Sacrament Een we langen zal

Just om debat over niet meer op, onze l wat er in Voor di Een van

Hoedanig op teken w Ten de nam verwe een minder, om afscheit meente te e eeniging nu alleen, dat gemeenten metzenden zou Theol. Sch heffing van de overrijde

Toen de verschenen Herant. Al schen, tom althans uit. Maar de kwamen nie spreking die den geen i Assen te o hadden man delum. Zij i litten de h voor hun ei

De Ured komst een g van ineenam Twee der na de belan aangebracht hieren getra

Zoo kwan Synode was handhaafde geen Dolon Christ, Gert en de hark

De voorik punter niet Synoden.

Maar de Utrecht ma blik, zoo d voort te ze eenes commu (de Synode) brengen van rouden oord

Zoo staan Een twe grappig ve

Door dese de Grefform gedeeld, als groedreken te Kampen i dien Prof B niet zoo ou lang beslist a man, staat b niet niets be bij de doce niet vereenig

Ook die weet dit bij zoo goed al Zoo zegt van de Prin onne door v verantwoordt vragen en de

Dat v Rot het opneemt, heb ik er es een typische

Maar dat

het schouder-
maar zij oor-
male overgang
s. Gij zegt, dat
r zij oordeelen,
van het been
onischen vorm
is dus geen
weg wilt doen,
er het proces
zoo mogelijk
gelijkvormig is
er ganschelijk
hun betuiging,
in Reformatie
zij kunnen, is
t waar goede
worden tegen
ei geschonden
slapheden van
luk der religie
over staan.
nders maken
„reformeeren“

men bij de
ing tot Refor-
zoo we deze
en van de

en, op enkele
dere personen
ers. Voor den
en de Heilige
kerk in den
genomen. Hij
kent dat ook
iet den dauw
en is. Menig
land neer en
leere en mijn
en niet maar
id. De Schrift
e. En, mits
ook de kerk
de gedachte.
oo ge u de
rschillig voor
dat zoeken ze
als gij in de
den Christus.
reld willen ze

e personen der
adt ge in den
n vroom besef.
met hen aan-
ter; roerend
ver het Kruis
en opvangen.
eler Ethischen
assen u en
gemeenschap“

reformatie van
u ongetwijfeld
eformatie zijn
oonlijk leven
het *ut* niet

Ethischen als
kunnen mede-
ken, al t hoe
t hun streven
de Kerk is
blijkt spoedig,
ook bij hen

e positie, die
ff innemen.
t wel en stel-
t niet als een
lke gewisheid
s ligt aange-
vinden ze in
an Mozes en
jn apostelen,
en verre van
etterdaad zoo
en de profeten
herkomen
ze dit niet
illen, hebben
en de profeten
n voor hen
bij Jezus dit
ze toch ook
t Jezus zulke
eelt als ar-
ende lijnen
n, die onge-
t we te han-
og bij komt,
oor hen wel
e gestelijken
e, maar niet
etreding van
g waarvan is,
aal vormen,
dat bij Ro-
op te gaan;
en vrije reli-
en ieder bin-
waar in ziet;
hen een pan-
selende naar
de ontwikke-

toch komt men niet even op den kerkvorm
(en daarop toch doelt alle hervorming), of
ze scharen zich plotseling aan de zijde der
Modernen en Groningers om u tegen te
staan, desnoods u te bannen en uit hun
kerk te zetten.

Ge moogt u door hun incidenteel opkom-
men tegen de ingeslopen Hieraarchie dan
ook geen oogenblik laten blinddoeken. En
als Dr. Gunning met u aandringt op her-
stel van den *Presbyterialen* regeeringsvor-
m der kerk, mag het u geen oogenblik ge-
beuren, dat ge daarin verwantschap met
uw eigen streven ziet. Hoe hoog we toch
den nobelen democratischen zin die hierin
spreekt waardeeren, sluiten we geen oogen-
blik het oog voor het onloochenbaar feit,
dat Dr. Gunning aan de Groningers en
Modernen in deze democratische kerk gelijke
mogelijkheid van spreken wil laten als aan de
belijders; mits ze maar zwijgen van de
Belijdenis. Dit nu is geen *presbyteriaal*
maken van de kerk, maar haar *seculari-
seren*.

Onze conclusie kan dan ook geen andere
zijn, dan dat ook de Ethischen, hoe eer-
biedwaardig en beminlijk ook in hun
persoonlijke vroomheid, en hoe uitnemend
ook hun intentie moge zijn, toch tot Re-
formatie der Kerk ten eenenmale onbe-
kwaam zijn.

Ook bij hen is wel toeloo om te wij-
zen, niet om te reformeeren.

Zeggeviert hun steven, dan raakt de Kerk
van Christus steeds verder van den goeden,
door God gewilden Kerkvorm af.

Ons wordt van meer dan ééne zijde ge-
vraagd, eenig licht te spreiden op de zoo
in verschillende zin opgeloste vraag over
het recht van toelating en toetreding tot
het heilig Avondmaal.

Mogen we, in antwoord hierop, ons de
opmerking veroorloven, dat dit punt vroeger
reeds door ons behandeld is in stukken,
die ook alzonderlijk verkrijgbaar zijn ge-
steld over de leer der Verbonden.

Alsmede, dat we eerlang, in de uitleg-
ging van den Heidelbergischen Catechismus
aan de leer van de Sacramenten toekomen.
We zijn straks tot aan Zondag 23, en de
Sacramenten beginnen in Zondag 25.

Een weinig geduld dus, en aan alder ver-
langen zal voldaan zijn.

KUYPER.

Uit de Pers.

Juist omdat we onszelven voorhands in het
debat over de Vereeniging der Gereformeerden
niet meer mengen, stellen we er te meer prijs
op, onze lezers op de hoogte te houden van
wat er in de *Bazuin* over voorkomt.

Voor ditmaal vier citaten.

Van Dr. Gijzen over den stand der zaken:
„Hoedanig is nu de stand van zaken?“
„Ter beantwoording van deze vraag willen we slechts
op feiten wijzen.

Toen de Synode te Assen het voorstel Decker aan-
nam vernieuwde zij al de andere voorstellen, die
het een minder, het ander scherper, de strikling hadden,
om afscheiding van de plaatselijke Hervormde ge-
meente te eischen, als voorwaarde van kerkelijke ver-
eeniging met de Ned. Gereformeerden. Zij wenschte
alleen, dat er, na de vereeniging, geen Dolerende
gemeenten tegenover bestaande Christ. Geref.
gemeenten zouden worden opgericht, de kerk haar eigen
Theol. School behield, en de bewaarden tegen de op-
heffing van 't Reglement van '69 met de broeders van
de overzijde besproken werden.

Toen dit besluit, door de bladen, bekend werd,
verschijnen dadelijk de bekende brasse artikelen in de
Heraut. Alle gedachte aan kerkelijke vereeniging
schiet toen verloren te zijn. Het was, voorloopig
althans, uit.

Maar de deputaten der wederzijdsche Synoden
kwamen niettemin samen tot een broederlijke be-
spreking der kwestie. De Utrechtseche deputaten had-
den geen mandaat om op grond van het besluit van
Assen te onderhandelen. De deputaten van Assen
hadden mandaat om juist op dit besluit te onderhan-
delen. Zij bleven geheel in hun officieel karakter, en
lieten de houding der Utrechtseche deputaten geheel
voor hun eigen rekening.

De Utrechtseche deputaten brachten in die samen-
komst een gedrukt ontwerp ter tafel, als Concept acte
van ineenstemming en combinatie.

Two der deputaten van Assen konden zich, ook
na de belangrijke wijzigingen, in het eerste Concept
aangebracht, niet vereenigen met twee punten. Zij
bleven getrouwd aan het te Assen aangenomen voorstel.
Zoo kwam de zaak op de Synode te Kampen. De
Synode was het met de twee broeders eens. Zij
handhaafde haar besluit, dat er, na de vereeniging,
geen Dolerende gemeenten tegenover de bestaande
Christ. Geref. gemeenten zouden gereformeed worden,
en de kerk haar Theol. School zou behouden.

De voorloopige Synode te Utrecht kon deze twee
punten niet toegeven. Zoo scheidden de beide
Synoden.

Maar de zaak bleef hangende. De Synode van
Utrecht machtigde hare deputaten om ieder oogen-
blik, zoo dit gewenscht werd, de onderhandelingen
voort te zetten, en de Synode te Kampen benoemde
eene commissie om de Concept acte, met de door haar
(de Synode) aangenomen amendementen ter kennis te
brengen van al de kerkeraden, opdat allen er over
zouden oordeelen.

Zoo staan op 't oogenblik de zaken.

Een tweede van Dr. Dr. Cöck over het
grappig vertelsetje van Dr. van Ronkel.

Door dezen Dr. van Ronkel wordt in No. 19 van
de *Gereformeerde Kerk* als een hem bekend feit me-
gedeeld, zdat in beginsel reeds voor een jaren in de
grondrekenen en lijnen de vereeniging van de school
te Kampen en de Vrije Universiteit is vastgesteld. In-
dien Prof. B. en Prof. V. V. door 't Heeren goedgeind
niet nu, ond' waren geoordeeld, zou dees zaak reeds
lang beslist zijn. Alleen Prof. Lindboer, de Manni-
sche, staat buiten het ontwerp. Wie deze dingen weet,
ziet nu, lieverleedens in het verschil van meening
bij de docenten der Kampener School over wel of
niet vereeniging.

Ook de vereeniging is een kwestie van tijd. Men
weet dit bij de onderwijzers van de Kampener School
zoo goed als aan de Vrije Universiteit. Zoo zegt de
heer Dr. v. Ronkel en de redacteur van de *Vrije Kerk*
meent ste mogen verwachten, dat onze door v. Ronkel
gemaakte hoopleeraren hem ter verantwoording roepen
en naar behoorlijke bewijzen vragen zullen.

Daar v. Ronkel dit schijnt, en de *Gereformeerde Kerk*
het oopenlijk heeft gediend, dat een Hoedemaker en
v. Ronkel, die geen aan beiden aan die oprichting weerd
zijn, in de V. U. den dood van de K. S. hebben

gezien of gewacht, kan ik mij denken, maar dat
iemand in onze Kerk kan meenen, dat dergelijke uit-
de lichte gegrepen praatjes tegespraak verdienen, is
meer dan ik mij kan kunnen voorstellen. Wel weet
ik, dat voortgelijde leugen en lauterale alomt gresige
voelen en geloovige lanten vult, maar ik acht het een
verlaging van zichzelf, indien men op dergelijke taal
acht geeft.

Zoodra Dr. v. R. iets geeft, dat den *schijn* van be-
wys heeft dat zijn zeggen iets anders is dan *leuter*
leugen en lauter, ben ik bereid om dien schijn aan zijn
bewijs te ontnemen en wil dit dan bij voortkeren doen
in de *Gereformeerde Kerk*. Juist de lezers, die verget
worden op dergelijke lauterale en lauterale taal
dienst moet doen, om hunne oogen voor die waarheid
te sluiten en den feitlijken toestand der kerk geheel
anders te doen beoordeelen dan die is, hebben er be-
hoefte aan. Voor de lezers van de *Bazuin* en die der
Vrije Kerk is het, zoo ik hoop, onnoodig.

Een derde van Dr. Hielenga over het ver-
zet tegen het denkbeeld van *Combinatie*.

Tegen het *begrip* of den *oed* der ontworpen
vereeniging heeft men dus ernstige bedenking.

Zij is, naar men vrees en beweert, geen *werkelijke*
en *ware vereeniging*, wijl zij slechts een *combinatie* is.
Deze bedenking, hoe algemeen ook in hare be-
doeling, is echter ten eenenmale van grond onthout.

Meer nog. Wat der ontworpen vereeniging in dezen
tot een griepe wordt gerekend, is juist hare aanbe-
veling.

Naar de beginselen en de eischen van het *Geref.*
Kerkrecht is elke vereeniging van gemeenten of ker-
ken des Heeren in een kerkverband *combinatie* van
zake en karakter. Het is eene vereeniging door *com-
binatie*.

Miskennig of schending van dat karakter leidt
onvermijdelijk of tot een *collegiaal* of tot een
synodaal en *parochiaal* kerkregimeet.

Nu kan geen echt Gereformeerde willen. Van elke
hieraarchie, onder welken vorm ook, hij heeft een
doelmatig afkeer.

Volgens *Geref. kerkrecht* toch gaat een dusdanige
vereeniging of eenheid uit van de *plaatselijke* of *parochi-
ale* kerk of gemeente. Zij is liet, die zich niet met
of meer andere *plaatselijke* of *parochiale* kerken ver-
eenigt, en dat op voet van volkomen *gelijkheid* van
rechten en plichten naar den Woorde Gods.

Dit beginsel van *Geref. kerkrecht* inzake het *Vrij-
kerkrecht*, en de naar Gods Woord verordende *kerke-
lijke eenheid*, moet men streng in het oog houden
om niet in allerlei verwarde begrippen verstrikt te ge-
taken.

Naar dit beginsel kan men dan ook in den eigenlij-
ken zin des woords niet zeggen, dat de Christl. *Ge-
reformeerde* en de Ned. *Gereformeerde* in hunne
hoedanigheid als individuele leden zich kerkelijk ver-
eenigen.

Evenmin kan dat gezegd worden van de *Chr. Geref.
kerk* en de *Ned. Geref. kerk* beide als een geheel,
een totaliteit van leden of gemeenten *gemeenschappelijk*
gelacht.

Uitgangspunt van vereeniging of liever de eerste cel
in dat kerkelijke organisme is niet het individuele lid
maar de plaatselijke of parochiale kerk. Uitgangspunt
zijn evenmin de wederzijdsche kerken, als een geheel
of totaliteit *gemeenschappelijk* beschouwd. Niet nu
salen *deze als vereeniging* leide een *combinatie* plaats.

Neem, de plaatselijke of parochiale kerken vereen-
gen zich door *combinatie* tot een kerkverband, en in
dien weg, uit kracht daarvan smelten de wederzijdsche
kerken, ieder als een geheel of totaliteit beschouwd,
samen om voortaan een kerkverband uit te maken.

Wel ontstaat er natuurlijk diensovereenkomst ook een
nauwere band en inniger samenwerking tusschen de
leden, maar ook dit is vrucht van de vereeniging der
plaatselijke of parochiale kerken. 1) Ook dit komt
slechts door deze vereeniging en als over deze heen
tot stand.

En *deze vereeniging* nu kan en mag naar den aard
van de *gemeenten des Heeren* niet anders zijn, dan van
een *combinerend* karakter.

Combinatie toch is, ook naar de taalkundige bete-
kenis van het woord, een *aanpak* of *aanpakking* tusschen
twee of meer lichamen naar reikere omgiffingen en
voor een bepaald doel aangegaan, waarbij ieder zijn
eigen afzietbaarheid behoudt, zonder in elkander of
gemeenlijk in een hooger of groter lichaam op te
gaan.

Dit nu geldt volkomen van eene vereeniging van
plaatselijke of parochiale kerken in eenzelfde kerkver-
band, ho van *zoodanig karakter*, niets meer en niets
minder, is ook de *combinerende vereeniging* van Chr.
Geref. en Ned. Geref. kerken.

Eene vereeniging als deze, door de oude Gerefor-
meerden herhaaldelijk ook *correspondentie* en *combinat-
ie* genoemd, is dan ook wel de meest nauwe en
innige vereeniging die er tusschen de gemeenten of
kerken des Heeren kan bestaan, wil men tenminste
Gereformeed blijven en niet in collegiaalste of
episcopale waarden vervallen.

En een vierde van Dr. Bos, die zeer tegen de
Vereeniging gekant is.

Bovendien moet wel in aanmerking genomen wor-
den, dat wij in de Acte voor tel erkend worden, en
op onze lijn met de Dolerenden geplaatst, in de voor-
onderstelling dat we met de Acte meegaan. Doen
wij dat niet, dan komt *allicht* de *vrijheid*, *indertijd* te
Amsterdam over ons uitgeproben terug, dan verbeurt
gij de eer en het recht, den naam van eene kerk van
Christus te dragen! Wij worden dus zoo rijk als
handeld in de vooronderstelling, dat wij ons reglement
laten vallen, en in plaats van eene Chr. Geref. Kerk
te zijn bij de regering, d. i. als niet naar de zijde
der wereld zoo zelfstandige kerkenoogenschappen
gaan worden, en dat wij de reformatie der kerken
naast ons op dezelfde plaats willen verbieden als
geschiedt te zijn in het ambit aller geloovigen, naar
Gods Woord en Gereformeed kerkrecht terecht on-
dernemen of nog te ondernemen.

En voorts:

Is die zoo hoog geprezen Universitaire opleiding
zijn *werkelijk* of *het denkbeeld*? Wat is de Vrije
Universiteit te Amsterdam *werkelijk*, afgeacht van de
Theologische faculteit? En als er de opleiding tot
predikanten zoo goed als het een en al is, wat ideal
zullen wij dan toch bereiken door de Kampener
school met die faculteit te vereenigen? Wij kunnen
niet kunstmattig verkrijgen, wat God later *zou* kunnen
laten groeien.

Een *„veloek”* uitgesproken. — Heel het werk
der Vrije Universiteit miskend! Geen woord
van waardeering of broederzin!

Dit is smartelijk.

KUYPER.

Officieele berichten uit de Ned. Geref. kerken.

Vergadering der gecombineerde classes Amster-
dam—Hout-Edam, op Woensdag 13 Maart,
‘s morgens te 10 uren.

Als praeses fungeert naar toerbeurt Ds. van
Schelven; als scriba wordt voor deze vergade-
ring aangewezen Dr. F. L. Rutgers.

Alle Kerken der classes, voorzover zij reeds
tot reformatie kwamen, zijn tegenwoordig die
van Buiksloot voor het eerst. De credentie-
brieven worden in orde bevonden.

De notulen der vorige vergadering worden
gelezen en goedgekeurd.

Bij onderzoek blijkt, dat de collecte voor de
proceskosten in de verloop van 3 maanden ge-
houden is, en welks in de pas uitgeleide ker-
ken gehouden zal worden.

Dr. Jaspers van Hilversum blijft als catechi-
seermeester erkend op zijn acte van Godsdienst-
onderwijzer vóór de reformatie verworven, na
bereidverklaring tot onderteekening van de for-
mulieren van eenigheid.

1) De gedrukte verbinding: *Plaatselijk of parochiaal*
is niet van mij, maar van Voetius.

Herbenoemd worden als deputaten voor de
bijeenoeping van buitengewone vergaderingen,
de BB. Ds. Van Loon en J. Guldemond; voor
de classieale examens, de BB. Ds. Renier en
Ds. Van Loon. Als consulenten worden aan-
gewezen: voor Purmerend en Oudekerk Ds.
Van Son; voor Bussum, Naarden en Hilversum
Ds. Renier; voor Amstelveen, Slieden en Buiks-
loot Ds. van Schelven; voor Holysloot Ds.
De Gaay Fortman; voor Sloterdyk en Neder-
horst-den-Berg Ds. Karssen. Ook wordt reeds
bepaald, wie na de afwijping van het juk in
enkele andere kerken als consulenten zullen
optreden. De bevordering van de reformatie
der kerken blijft opgedragen aan de BB. Ds.
Van Son, Ds. Van Loon en Ds. Van Schelven.

De punten, aangegeven in art. XII K. O.
worden behandeld en naar aanleiding daarvan
inlichtingen en adviezen gegeven.

De rekening van den actarius wordt goed-
gekeurd en deze door de vergadering voor een
jaar gecontinueerd.

Op verzoek der classes Haarlem—Alkmaar,
om 2 hedenaren des Woords aan te wijzen
om te assisteren bij het werk der kerkvisitatie,
wordt goedgevonden dat op te dragen aan de
BB. Dr. Kuiper en Ds. Van Son.

De stukken, betrekking hebbende op de be-
roeping van Ds. Reijl naar Amstelveen, wor-
den gesteld in handen van eene commissie,
die na de pauze rapporteeren zal.

Een verzoek om inlichtingen van de synodale
deputaten inzake de hereeniging met de Chris-
telijke Gereformeerden, wordt ter afdoening
gesteld in handen van de BB. fungeerende als
praeses en scriba.

Van den kerkeraad te Hilversum, die een
Chr. Geref. predikant wenscht te beroepen,
is ingekomen eene missive, om, naar art. 130
van de acte der Voorloopige Synode, daarvoor
de classe te raadplegen. Indien het in te win-
nen advies van de Synodale deputaten voor
de hereeniging gunstig is, maakt de classe van
hare zijde tegen de beroeping van zulk een
predikant geen bezwaar. Ingeval het advies
anders mocht luiden, zullen de classes nader
oordeelen.

Eene missive over de hereeniging met de
Ledeboerianen is vanzelf vervallen.

Over de classieale predikatie (art. XII K. O.)
wordt goedgeurd, dat zij op 't oogenblik
minder noodig is en ook eenigszins bezwaarlijk.

Aangaande Dr. Franssen, dusver nog predi-
kant in de kerk te Ankeveen, wordt geoor-
deeld, dat hij, als zijnde van zijn kerk verlaten,
nu ook van haar vrij is, onder gehouderheid
evenwel aan art. XIV K. O.

Aangewezen wordt tot bijwoning der samen-
komst ter voorbereiding van een Zending-
Congres, Dr. De Gaay Fortman. In zijn ge-
loofsbrief zal de clause toegevoegd worden, dat
hij geene macht heeft om uit naam van de
kerken der classes te adviseeren of te besluten,
maar alleen den last om te hooren en te
rapporteeren.

Op voorstel van de Kerk te Amsterdam
wordt Br. Koffijberg als oefensar erkend en
zal hem gelegenheid gegeven worden de for-
mulieren van eenigheid te onderteekenen.

Aan Br. Steinhart zal de door hem ge-
vraagde attestatie worden afgegeven aan de
classis van Heerenveen.

De regeling der vacaturebeurten wordt op-
gedragen aan de bedienaren des Woords.

Door de aanwezige bedienaren worden de
drie formulieren geteekend in het daarvoor
bestemde boek.

Na de pauze wordt door verschillende agen-
ten mededeeling gedaan aangaande ettelijke
nog niet tot reformatie gekomen kerken. Wen-
ken worden gegeven tot fierig voortvaren
wordt aangemaand; middelen en wegen tot
uitbreiding van den arbeid zullen worden ge-
zoekt. De kerken en broederen worden aan-
gewezen, die daarin werkzaam zullen zijn.

Een vader uit een nog niet ontkomen kerk
wordt voor den doop van zijn kind verwezen
naar een genabuurde kerk.

Voor geloovigen uit enkele nog niet ontko-
men kerken worden de kerken aangewezen, tot
welke zij zich zullen hebben te wenden. De
kerkeraden dezer kerken zullen voor die ge-
loovigen een boek op naam hunner kerk aan-
leggen en telken male in de vergadering der
classes ook van die kerken verslag doen. Zoo
zal men ook handelen met gedoopten uit der-
gelijke kerken.

Op eene vraag aangaande het sonambuli-
sme wordt geantwoord, dat geneezing daarvan
te verwachten, in strijd is met Gods Woord.

Aangaande eene vraag omtrent Zondags-
heiliging wordt goedgeurd, dat niet onbepaal-
delijk kan of mag gezegd worden, dat alle rijken
op Zondag zonde is; dat evenmin alle gevallen
onderscheidenlijk kunnen worden omschreven;
en dat over het 4e gebod in 't algemeen
slechts kan verwezen worden naar de uitspraak
van de Dordtsche Synode.

De zaak der grensregeling van de Kerk te
N-Amstel zal voorloopig rusten, tot de vaca-
ture aldaar zal zijn vervuld.

Volgens het ingediend rapport der vóór de
pauze benoemde Commissie wordt de beroep-
ing van Ds. Reijl naar de kerk te Amstel-
veen geaprobeer.

Te 4½ ure wordt de vergadering na dank-
gebed door den praeses gesloten.

Buitenland.

Duitschland. Misbruiken, ontstaan
bij het preken op beroep.

In West-Pruisen kiezen sinds eenigen tijd
de gemeentelieden zelven hunne predikanten.
Volgens de *Algem. Ev. Luth. Ktg.* geeft dit
aanleiding tot grove misbruken. De personen,
die op beroep gaan preken, schijnen over
't algemeen weinig tact te hebben, om de acht-
baarheid van den leeraarstand hoog te houden.
Men maakt bij de stemgerechtigden bezoeken
en deelt hun mede, dat de plaats, die men
tot hiertoe bediende, zoo afgelegen is; dat men
er zoo moeilijk komen kan; dat men er haast
geen omgang hebben kan; dat er geen Casino
is; de opbrengst van een groot stuk land be-
hoort mede tot het traktement en men kan
dit niet wel verpachten; het huis is te klein
en te vochtig. Hij, die zich bijzonder „popu-
lair” zoekt te maken, gaat vóór en na de
proefpredikatie naar het Casino, om te toonen,
dat hij wel leven en laten leven.

De burgers in een kleine stad en de boeren
op het platteland laten er zich niet weinig op
voortaan, wanneer zij elke week bezoek ont-
vangen van een predikant en de indruk, dien
de candidaat gemaakt heeft, wordt in socie-
teit en herberg druk besproken. Een welge-
steld leerlooier, die juist bezig was eene huid
te bearbeiten en daarbij niet in saloncostuum

gekleed was, verwees den hem bezoekenden
herder en leeraar naar zijne vrouw, die „de
zaak evengoed behandelen kon als hijzelf.” De
Evangel. Luth. Ktg. ziet den tijd aanbreken,
dat een persoon, die eene predikantsplaats be-
geert, zoo bezoeken zal moeten afleggen.

Op grond van het bovenstaande wordt aan
landkerken, waarin de verkiesing van predi-
ker nog niet door de gemeentelieden geschiedt,
geraden, die nieuwheid nooit in te voeren.
Als remedie voor de kwaal, die reeds in de
kerk van West-Prusen zoo diep wortelde,
wordt aangeraden, om vanwege de hoogere
besturen het doen van bezoeken bij leden
eener gemeente, waarbij men hoopt beroepen
te worden, eenvoudig te verbieden. Dit zou
doeltreffend zijn. Aanbevolen wordt hetgeen
in het koninkrijk Saksen steeds plaatsgrijpt,
wanneer door een prediker eene proefpredikatie
gehouden wordt. Na de prediking heeft men ge-
delijkheid om met den candidaat in tegenwor-
digheid van den kerkeraad te spreken; alle
kiesgerechtigden hebben daarbij vrijen toegang.

Toch meenen wij, dat het enzel veel dieper
zit. Niet dat allen medestemmen, is een kwaad;
maar dat zonder censuur ieder maar mag mede-
stemmen. De tuchtelooheid verwoest de
Evangelische kerk. In de Brunschwische synode
der landskerk werd het voorstel afgestemd, om
een gemeentelid, dat een verachter was van den
doop of van het doen van belijdenis of van
de kerkelijke inzegening van het huwelijk,
ten slotte na vele vermaningen uit de gemeen-
schap der kerk te verbannen. Wel werd dit
besluit genomen met slechts éne stem meer-
derheid; maar toch teekent het den toestand.
Het afstemmen van het voorstel is daarom ook
kenmerkend, omdat reeds in Brunschwijk een
predikant in overleg met het consistorium het
recht heeft om een lid te excommuniceren.

Italië. Pater Agostino.

Op de hoeken der straten van Rome vindt
men tegenwoordig aanplakbiljetten van reus-
achtige afmeting, in het midden waarvan men
het portret vindt van pater Agostino, den
man, wiens naam tegenwoordig op aller lippen
zweeft. Door den pens daartoe opzettelijk ge-
nooid, houdt deze pater eene reeks van
vastenpredikanten; stenografen schrijven die
preken op voor een uitgever, die ze gedrukt
aan den man zoekt te brengen. Men vindt de
gedrukte preken van den pater bij alle cou-
rantenwinkels of kiosken, die men op straten
en pleinen aantreft. Men kan daar zien, hoe
de geillustreerde bijbel, bij wijze van een cou-
rant gedrukt, naast de meest eergerlijke print-
verbeeldingen tentoongesteld wordt.

Pater Agostino, in de Romagna geboren, is
de redenaar van den dag. Alle bladen geven
uittreksels uit zijne redevoeringen, en bestrij-
den zijne woorden of geven er hunne instem-
ming mede te kennen; zeker is het, dat het
optreden van den pater ieders aandacht trekt.
De kerk, waarin hij dagelijks predikt, de
St. Carlo al Corso, is reeds urenlang vóór den
aanvang gevuld, en een tamelijke politiemacht
is noodig, om binnen en buiten de kerk de
orde te handhaven.

Men vertelt van den pater allerlei, waardoor
zijn persoon voor het groot publiek iets in-
teressants krijgt. Sommigen zeggen, dat een
ongeluklijke liefde hem genoot heeft de moni-
nikkap aan te nemen; anderen, dat zijne
moeder hem voor zelfmoord bewaarde; zijne
weder, dat hij in de rijen der Garibaldia-
nen gestreden heeft. Zeker is het, dat pater
Agostino zich „een vrij burger van Italië”
noemt.

In een van zijne predikanten trok hij gewel-
dig te velde tegen het opteekenen van zijn re-
devoeringen; dit was een ingrijpen in zijn
recht als „vrij burger van Italië”; hij ver-
wachtte, dat de wet zijn rechten zou bescher-
men. Het publiek juichte den redenaar luide toe.

Pater Agostino schijnt op den kansel bij-
zonder beweeglijk te zijn; trouws de manie-
ren van een toneelspeeler worden in Italië den
predikanten niet kwalijk genomen. Zijne kracht
is niet in de bingzaamheid van zijne stem, maar
in de radheid zijner spraakorganen gelegen.
Zijne preken gelijken op een plaasgeren,
waarin aanhalingen uit Homerus met die uit
den Bijbel afgewisseld worden, terwijl door
hem evenzeer woorden van Plato als van
Fénélon worden vermeld.

In zijn eerste rede te Rome trok de pater
te velde tegen het zedelijk bederf, dat in de
moderne maatschappij is ingeslopen; in zijn
tweede preek bestreed hij het atheïsme. „Het
moderne atheïsme is schaamteloos,” sprak hij;
„gisteren verstat het zich; heden verbergt het
zich niet meer. Gisteren stond het voor onze
poorten; heden staat het midden in onze vesten;
het toont zijn ongedekt aangezicht op de tri-
bune, in de pers, op het toneel; het doet
zich overal gevoelen, zelfs in de scholen, en
welks al het tot den huiselijken haard door-
dringt.”

Te betreuren is het voorreker, dat een man,
die zoovele duizenden aan zijne lippen doet
hangen, niet het zuivere Evangelie van Gods
genade in Christus verkondigt. Toch moet het
gewaardeerd, dat hij een dam poogt op te
werpen tegen het ongeloo, dat ook in Italië
steeds groter verwoestingen aannicht, al is de
reactie daartegen goed merkbaar.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

LENTELIED.